

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudkyň Mgr. Lenky Bahýľové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobců: **a) Y. B., b) nezl. Y. B., c) nezl. P. B.**, všichni zastoupeni advokátem Mgr. Pavlem Čížinským, sídlem Baranova 1026/33, Praha 3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 12. 11. 2019, č. j. 36 Az 2/2019 - 59,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 12. 11. 2019, č. j. 36 Az 2/2019 - 59, **se zrušuje.**
- II.** Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 10. 12. 2018, č. j. OAM-382/ZA-ZA05-K07-R2-2015, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III.** Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení o žalobě a řízení o kasační stížnosti ve výši 23 220 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Pavla Čížinského.

Odůvodnění:

[1] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) se kasační stížností domáhali zrušení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 12. 11. 2019, č. j. 36 Az 2/2019 – 59 (dále jen „napadený rozsudek“), kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 12. 2018, č. j. OAM-382/ZA-ZA05-K07-R2-2015 (dále též jen „rozhodnutí žalovaného“), jímž žalovaný neudělil žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v relevantním znění (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatelka a) podala jménem svým i jménem svých nezletilých dětí dne 17. 4. 2015 žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedla, že se

obává pronásledování ze strany ozbrojených skupin, neboť je původem Ruska, a dále se obává o svůj život, jelikož oblast, ze které ona a její rodina pochází, je silně ovlivněna válkou. Žádost o mezinárodní ochranu ze stejných důvodů podal i manžel stěžovatelky (pozn. NSS - žalobu proti rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany těmto členům rodiny stěžovatele zamítl Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 12. 11. 2019, č. j. 36 Az 1/2019 – 56, řízení o kasační stížnosti proti tomuto rozsudku krajského soudu je vedeno pod sp. zn. 5 Azs 454/2019).

[3] Rozhodnutí žalovaného bylo vydáno poté, kdy Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 – 87, zrušil první rozhodnutí žalovaného ve věci mezinárodní ochrany stěžovatelky a) a její rodiny ze dne 19. 10. 2015, č. j. OAM-385/ZA-ZA05-K07-2015. Nejvyšší správní soud dospěl v uvedeném zrušujícím rozsudku k závěru, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav a nedostatečně zhodnotil opodstatněnost strachu stěžovatelů z pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu. Za nedostatečnou, resp. nesprávně zhodnocenou, považoval Nejvyšší správní soud otázku, zda by k případnému pronásledování stěžovatelů vedly azylově relevantní důvody (pronásledování pro ruskou národnost, resp. pro příslušnost ke skupině rusky hovořících obyvatel Ukrajiny), nevyjasněna byla též otázka, zda incidenty ze strany uniformovaných neoznačených ozbrojenců, popisované stěžovatelkou a), resp. jejím manželem (manžel stěžovatelky byl donucen zaplatit 3000 hřiven za zabavený automobil, resp. za to, že nešel do války za Ukrajinu, stěžovatelka byla při cestě z nákupu zkontrolována, připravena o peníze a nákup a byla obviňována ze separatismu), jsou ze strany orgánů veřejné moci tolerovány či potlačovány, zda se jedná o potenciální výlučně nestátní původce pronásledování či vážné újmy, a v návaznosti na to, zda existuje ochota a schopnost státu zajistit stěžovatelům dostatečnou ochranu. V rámci posouzení doplňkové ochrany pak žalovaný dostatečně neposoudil možnosti individualizované vážné újmy.

[4] Žalovaný v dalším řízení provedl dne 27. 7. 2018 se stěžovatelkou a) doplňující pohovor a dosud shromážděné materiály o zemi původu doplnil o další blíže specifikované dokumenty z let 2017 a 2018. Po jejich vyhodnocení nedospěl k závěru, že by stěžovatelka a) a její nezletilé děti mohly ve vlasti pociťovat odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný z Informace OAMP MV Ukrajina – Národnostní menšiny ze dne 20. září 2017 zjistil, že etničtí Rusové jsou zdaleka největší etnickou menšinou na Ukrajině, při posledním sčítání lidu v roce 2001 se k ruské národnosti hlásilo 17,3 % obyvatel (tj. cca 8, 334 milionů lidí). Dněpropetrovská oblast, ze které stěžovatelé pocházejí, patří mezi oblasti, kde se k ruštině jako svému rodnému jazyku hlásí 20 – 50 % obyvatel. Podíl obyvatelstva preferujícího ruštinu na východě země (např. Charkovská, Doněcká, Luhanská oblast) přesahoval 70 %. Dále žalovaný poukázal na platnost (pozn. NSS – ke dni vydání rozhodnutí žalovaného) velmi liberálního tzv. jazykového zákona (zákon č. 5029-VI o základech státní jazykové politiky, přijatý v létě 2012), na zakotvení postavení národnostních menšin v ukrajinské ústavě, na Strategii lidských práv přijatou ukrajinskou vládou v roce 2015, na informaci projektu Hate Crimes pod Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, na to, že ukrajinská policie přijala v roce 2015 instrukci a ve spolupráci se vzdělávacím sektorem doporučení pro efektivnější vyšetřování i monitoring zločinů z nenávisti a zároveň přistoupila ze stejného důvodu ke sledování a analýze médií. Pro zlepšení monitorování a zaznamenávání trestných činů na základě nesnášenlivosti začala ukrajinská policie v létě 2016 s obsáhlejšími zaznamenáváními okolností trestných činů. Zároveň ukrajinská policie ustanovila zvláštní kontaktní bod pro zločiny z nenávisti s cílem mapovat a informovat o problematice těchto zločinů a být

pokračování

v kontaktu s mezinárodními institucemi zabývajícími se touto oblastí. Podle zprávy Freedom House, Svoboda ve světě 2018, leden 2018, se příslušníci menšinových skupin mohou svobodně účastnit politického dění. Žalovaný nezjistil, že by ukrajinské obyvatelstvo ruského původu či hovořící ruským jazykem bylo kvůli tomu jakkoliv pronásledováno či znevýhodňováno ze strany ukrajinských státních orgánů.

[5] Jakkoli ze shromážděných zpráv vyplývá, že na Ukrajině dochází k růstu slovní rasové nenávisti a diskriminačním výrokům ve veřejném diskurzu, v této souvislosti jsou zmiňováni hlavně Romové, Židé a Afričané. Žalovaný má za to, že pokud by se zhoršená situace týkala rusky hovořících občanů Ukrajiny, týkala by se cca 8 milionů obyvatel a uvedené zprávy by o takové diskriminaci jistě hovořily. Žalovaný nepopřel, že k ojedinělým incidentům může docházet, jedná se však dle všeho o postoj jednotlivců, nikoliv celé společnosti. Ve vztahu k incidentu popsanému stěžovatelkou a) žalovaný po prostudování shromážděných informací o Ukrajině připustil, že na Ukrajině dochází k jistému porušování práv a nezákonnostem, a to především v důsledku špatné bezpečnostní situace v Doněcké a Luhanské oblasti (podrobněji popsal některé zaznamenané případy sumárních poprav, násilného zmizení osob, svévolného věznění, mučení a špatného zacházení a sexuálního násilí souvisejícího s konfliktem), nicméně zároveň uvedl, že státní orgány Ukrajiny proti pachatelům těchto incidentů zasahují. Žalovaný měl proto za to, že pokud se popsaný incident stěžovatelce přihodil v oblasti jejího bydliště, tj. v Dněpropetrovské oblasti, která je podle informace OAMP Ukrajina – Situace v zemi ze září 2018 pod kontrolou ukrajinské centrální vlády, měla se obrátit na ukrajinské státní orgány, nahlásit jim tvrzené porušení svých práv a domáhat se nápravy (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2008, sp. zn. 8 Azs 23/2008). Přitom platí, že je nutno použít všechny dostupné prostředky vnitrostátní ochrany, než nastoupí nástroje mezinárodní ochrany (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 6 Azs 8/2003).

[6] Stěžovatelka a) tak mohla podle žalovaného před způsobenou trestnou činností vyhledat pomoc, případně mohla u prokuratury podat stížnost proti postupu policejních složek; rovněž poslanci parlamentu mají pravomoc provádět vyšetřování a veřejná slyšení zabývající se problémy, které se týkají orgánů pověřených vynucováním dodržování zákonů. Taktéž ombudsman pro lidská práva může zahajovat vyšetřování případů porušení lidských práv, jehož se dopustily bezpečnostní složky. Stěžovatelka se však nikdy neobrátila s žádostí o pomoc ohledně řešení svých problémů na některý z kompetentních orgánů.

[7] Žalovaný dále uvedl, že současnou bezpečnostní situaci na Ukrajině nelze považovat za důvod udělení azylu podle § 12 odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný si je vědom probíhajících ozbrojených střetů mezi ukrajinskými bezpečnostními složkami a místními separatisty v části Doněcké a Luhanské oblasti na Ukrajině. Stěžovatelé však žili před odjezdem z vlasti v Dněpropetrovské oblasti, která je dle informací zjištěných v roce 2018 pod kontrolou ukrajinské centrální vlády a od roku 2014, kdy ve městě Dněpropetrovsk (pozn. NSS – nyní Dnipro) proběhly protesty proruský naložené obyvatelstva, kdy jakékoliv snahy o aktivity separatistů byly pacifikovány místními milicemi (např. praporem Donbas) podporovaných Ihorem Kolomojským, který byl od roku 2015 gubernátorem oblasti, nedocházelo k žádným dalším bezpečnostním incidentům. S výjimkou Doněcké a Luhanské oblasti je dle žalovaného ve zbytku země bezpečnostní

situace dlouhodobě nezměnná, stabilní, nedochází k ozbrojeným střetům a stěžovatelů se netýká.

[8] Ve vztahu k doplňkové ochraně žalovaný nedospěl k závěru, že by stěžovatelům v případě návratu do vlasti hrozila vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, a to ani v souvislosti s jejich pobytem v zahraničí a žádostí o mezinárodní ochranu. Žalovaný posuzoval též otázku, zda stěžovatelům v případě návratu do vlasti nehrozí vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního či vnitřního ozbrojeného konfliktu. Dle informací z roku 2018 se politická a bezpečnostní situace na Ukrajině ve srovnání s rokem 2014 stabilizovala (s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti, problémová je tzv. linie dotyku). Při aplikaci testu naplnění hrozby vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, vymezeného v rozsudku ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68, dospěl žalovaný k závěru, že Ukrajina se nachází v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu (naplnění první podmínky) a zároveň jsou stěžovatelé civilisty (naplnění druhé podmínky), stěžovatelům však nehrozí vážné a individuální ohrožení života nebo tělesné integrity z důvodu svévolného násilí (nesplnění třetí podmínky). Žalovaný zároveň na základě zjištěných informací nedospěl k závěru, že by se stav ohrožené bezpečnostní situace v oblastech na východě Ukrajiny rozšířil i do dalších částí země.

[9] Krajský soud se v napadeném rozsudku se závěry žalovaného ztotožnil. Nejprve uvedl, že stěžovatelé na podporu svých tvrzení předložili důkazy v podobě internetových článků v anglickém a ruském jazyce, ty však přes poučení soudu neopatřili oficiálním překladem do českého jazyka. K nutnosti zajistit překlad navrhovaného důkazu krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2017, č. j. 6 Azs 241/2017 - 46, body 18 – 20, a k předloženým článkům nepřihlížel. K otázce relevantnosti internetových článků v azylovém řízení krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2016, č. j. 9 Azs 27/2016 - 37, bod 36.

[10] K otázce aktuální bezpečnostní situace na Ukrajině krajský soud též nad rámec závěrů žalovaného odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2018, č. j. 2 Azs 64/2018 - 57, bod 18, a v něm uvedená další rozhodnutí tohoto soudu, či na usnesení ze dne 21. 3. 2018, č. j. 1 Azs 42/2018 - 43, body 13 a 14. Ke dni vydání napadeného rozsudku platilo, že probíhající ozbrojený konflikt se soustřeďuje pouze ve východní části Ukrajiny (Luhanská a Doněcká oblast). Jakkoliv nelze předjímat vývoj konfliktu na Ukrajině, při rozhodování je nutno brát v potaz pouze pravděpodobné (reálné) varianty, přičemž nic nenasvědčuje tomu, že by se měl konflikt rozšířit do jiných částí země.

[11] Poukaz stěžovatelů v žalobě na poslední vývoj na Ukrajině, kdy byl po v zásadě ojedinělém incidentu v Azovském moři vyhlášen válečný stav, nemůže podle krajského soudu změnit zjištění, že v době vydání rozhodnutí žalovaného i napadeného rozsudku se konflikt odehrává pouze ve východní části Ukrajiny. Oblast, ve které stěžovatelé žili před svým odjezdem z vlasti (město Dniper) je dlouhodobě považována za oblast plně pod kontrolou centrální vlády a není konfliktem nijak významně dotčena. Ostatně Nejvyšší správní soud již nejednou judikoval, že oblasti ve střední (a rovněž jižní) části Ukrajiny nepovažuje za nebezpečné (k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 8. 11. 2017, č. j. 1 Azs 253/2017-35, bod 16).

pokračování

[12] K námitce stěžovatelů, že v zemi je v oběhu velké množství neregistrovaných zbraní, které jsou užívány ke kriminální činnosti, krajský soud uvedl, že tato námitka nemůže doložit tvrzení stěžovatelů o tom, že jim v jejich vlasti hrozí nebezpečí vážné újmy. Jisté nebezpečí vyplývající z tzv. běžné kriminality hrozí občanům každého státu, tedy i občanům ČR. Zásadní je, zda a jak takovou kriminalitu potírá ten který stát a zda je schopen účinně chránit své občany před negativními následky takové kriminality. Krajský soud má za to, že Ukrajinu jako celek (a tím spíše pak Dněpropetrovskou oblast ve střední části) nelze považovat za stát, který by nebyl schopen vykonávat své základní funkce, tedy mj. poskytovat svým občanům právní prostředky, jimiž se lze vůči hrozbě kriminální činnosti bránit u příslušných státních orgánů, stejně tak jako účinnou pomoc obětem kriminální činnosti. K tomu odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017-30, bod 24.

[13] S otázkou obav stěžovatelů z útoků zejména ze strany příslušníků paramilitárních jednotek proti ruský mluvícím civilistům se podle krajského soudu dostatečně vypořádal žalovaný ve svém rozhodnutí a krajský soud se ztotožnil s jeho závěrem, že stěžovatelé nevyčerpali všechny dostupné vnitrostátní prostředky ochrany, než se vydali cestou prostředků mezinárodní ochrany. Stěžovatelé rezignovali na jakoukoli pomoc ze strany státních orgánů při porušování jeho práv a vystačili si s ničím nepodloženou domněnkou, že by mu tyto orgány stejně nepomohly. Jako spekulativní pak krajský soud vyhodnotil námitky stěžovatelů, že žalovaný nezhodnotil, jaký vliv na důvodnost jejich strachu z pronásledování může mít odtržení Ukrajinské pravoslavné církve od Ruské pravoslavné církve. Krajský soud uvedl, že menšiny, ať už náboženské, jazykové či jiné jsou běžným jevem v mnoha státech světa. Klíčová je opět pouze míra ochrany, kterou jim stát přiznává; a tu krajský soud s odkazem na zjištěné informace považoval za účinnou. K námitce týkající se povinnosti přihlídnout k nejlepšímu zájmu dítěte, jak vyplývá z čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, krajský soud s odkazem na judikaturu správních soudů (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2019, č. j. 4 Azs 79/2019 – 26) uvedl, že azylové žádosti celé rodiny stěžovatelů jsou posuzovány a rozhodovány totožně. Pro případ neudělení mezinárodní ochrany může stěžovatelka a) s rodinou žádat o některou z možných forem povolení k pobytu na území České republiky dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

[14] Stěžovatelé v kasační stížnosti nejprve shrnuli obsah rozhodnutí žalovaného, žalobní body a důvody napadeného rozsudku; důvody kasační stížnosti podřadili pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[15] Stěžovatelé mají za to, že došlo k nesprávnému vyhodnocení nutnosti vyčerpání prostředků obrany v zemi jejich původu. Uvedli, že text, jenž měl být citací rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2008, č. j. 8 Azs 23/2008 – 75, v uvedeném rozsudku obsažen není. Z toho stěžovatelé dovozují, že krajský soud nekriticky přejímal právní argumentaci žalovaného. Na podkladě uvedeného rozsudku lze spíše podle stěžovatelů učinit závěr, že nevyužití možnosti ochrany ze strany orgánů země původu je možné vytýkat pouze za předpokladu, že taková možnost skutečně existuje. V případě stěžovatelů však žalovaný nevyvrátil projevenou nedůvěru v policii na Ukrajině. K tomu stěžovatelé citovali z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 9. 2019, č. j. 4 Azs 100/2019 – 30: „*Nejvyšší správní soud konstatuje, že v obecnosti subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany domovského státu (viz*

usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012 - 23), avšak v případě, že informace o zemi původu ukazují na opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpал prostředky vnitrostátní ochrany (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70). V případě zjišťování účinnosti a dostupnosti ochrany je třeba zkoumat nejen to, jaká je obecná situace v zemi původu, ale také případný podíl státu na pronásledování či vážné újmy, resp. možné propojení původců pronásledování nebo vážné újmy se státními orgány a míru vlivu těchto původců na ně; dále zda stát umožňuje trestní postih aktu pronásledování či vážné újmy a také reálnost a smysluplnost ochrany, tedy zda není pouze formální, a jaký přístup k účinným prostředkům nápravy má konkrétní žadatel o mezinárodní ochranu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018 - 47).“

[16] Stěžovatelé jsou přesvědčeni, že v jejich případě jsou prokázány okolnosti, které „ukazují na opodstatněnost nedůvěry“, a proto jim nemůže být vytýkáno, že možnosti vnitrostátní ochrany nezkusili využít. Pokud měl tento aspekt věci pro žalovaného i krajský soud zásadní význam, došlo k nesprávnému posouzení právní otázky. Závěr žalovaného o tom, že se stěžovatelům nabízela efektivní vnitrostátní ochrana, nemá oporu ve spise.

[17] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku stěžovatelé spatřovali v tom, že krajský soud jednoznačně neurčil, ze kterých důkazů vychází. Na jednu stranu v napadeném rozsudku uvedl, že nepřihlédl k článkům, které stěžovatelé navrhli k důkazu. Na druhou stranu však do jisté míry články posuzoval, pokud v neprospěch stěžovatelů konstatoval, že se nevztahují přímo k osobám stěžovatelů. Argumentaci krajského soudu považují stěžovatelé rovněž za nekonzistentní, pokud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2016, č. j. 9 Azs 27/2016 – 37, podle něhož zásadně nejsou novinové či internetové články v azylovém řízení relevantním zdrojem informací, zvláště nejedná-li se o články etablovaných a respektovaných deníků. Stěžovatelé však v žalobě odkazovali mj. na článek New York Times, Atlantic Council či velvyslanectví USA na Ukrajině. Není tedy zřejmé, na které navržené důkazy se komentář soudu vztahoval. S ohledem na údajné nezohlednění z důvodu absence českého překladu a nepřehlednou argumentaci co do důvěryhodnosti není jasné určeno, které důkazy byly soudem provedeny. Není-li jednoznačně určeno, z čeho krajský soud vycházel, není ani možné hodnotit, zda učinil správné závěry.

[18] Pokud krajský soud zmínil odkaz žalovaného na vyhlášku č. 68/2019 Sb., kterou se doplňuje seznam bezpečných zemí původu a v níž je již zařazena i Ukrajina s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti, ani zde se krajský soud zřetelně nevyjádřil k tomu, zda nově navržený důkaz hodnotí jako přípustný pro řízení či nikoli; nutno podotknout, že vyhláška je normativním právním aktem, a jako taková není relevantní pro řízení, ve kterém je věc posuzována podle právního stavu existujícího ke dni podání žádosti.

[19] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spatřují stěžovatelé rovněž v tom, jak krajský soud posoudil soulad rozhodnutí žalovaného s požadavky Úmluvy o právech dítěte, neboť tak neučinil dostatečně individualizovaným způsobem. Krajským soudem odkazované rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2019, č. j. 4 Azs 79/2019 – 26, reaguje na odlišnou situaci a není příhodné pro právní vyhodnocení toho, zda zamítnutím žádosti stěžovatelů může dojít k poškození zájmů dětí. Ani žalovaný se

pokračování

nevypořádal s tím, jaké dopady bude mít na děti stěžovatelky a) vytržení z českého prostředí a vliv prostředí v zemi původu. Argument, že je možné zajistit pobytové oprávnění podle zákona o pobytu cizinců je značně nepřesvědčivý, žalovanému musí být z jeho úřední činnosti známo, že praxe získávání pobytového oprávnění skrze zastupitelské úřady na Ukrajině je extrémně komplikovaná. Nadto, i kdyby taková možnost reálně existovala, pro posouzení z hlediska zákona o azylu je irelevantní. Co do vyloučení potenciálního zásahu rozporného s Úmluvou o právech dítěte je tedy rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek individualizace ve zjištěném skutečném stavu věci.

[20] Stěžovatelé namítli též nedostatečné vypořádání hrozby plynoucí z budoucího vývoje. V žalobě namítali, že může dojít k zásadnímu zhoršení situace do budoucna, přičemž uváděli konkrétní důvody pro tyto obavy. Veškerá argumentace i zjišťované skutečnosti se omezují na stav současný a nevyvrací žádným způsobem obavu z budoucího vývoje konfliktu.

[21] Stěžovatelé navrhli, aby Nejvyšší správní rozsudek krajského soudu a rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[22] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na obsah správního spisu, žalobou napadeného rozhodnutí i na své vyjádření k žalobě, ztotožnil se s rozsudkem krajského soudu a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítl, případně aby ji zamítl.

[23] K argumentaci stěžovatelů konkrétně uvedl, že má po provedeném řízení jednoznačně za prokázané, že stěžovatelé neuvedli žádné skutečnosti svědčící o tom, že by naplňovali podmínky pro udělení jakékoliv formy mezinárodní ochrany dle zákona o azylu. Žalovaný trvá na tom, že vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci a připomněl, že povinnost zjistit skutečný stav věci dle § 3 správního řádu má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.

[24] V souvislosti s nejlepším zájmem rodiny žalovaný poznamenal, že ochrana zájmů dítěte a zásada respektování integrity rodiny představují koncept, který je reflektován rovněž v právu EU souvisejícím s azylovou problematikou; srov. např. tzv. kvalifikační směrnici, jež hovoří jak o zásadě „nejlepších zájmů dítěte“ tak o zachování celistvosti rodiny. Obdobně se zásadou sjednocení rodiny pracuje rovněž Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, jakož i další dokumenty vydané Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (např. Uprchlíkové děti: Směrnice pro ochranu a péči), jež přes svůj doporučující charakter představují relevantní referenční rámec v souzené věci. V neposlední řadě je třeba připomenout i směrnici Rady 2003/86/ES ze dne 22. 9. 2003, o právu na sloučení rodiny, která řeší danou problematiku ve vztahu k cizincům, včetně uprchlíků, a vychází obecně z toho, že opatření týkající se sloučení rodiny by měla být přijata ve shodě se závazkem chránit rodinu a respektovat rodinný život. V tomto případě se však nejedná o rozdělení rodiny, pouze o případný přesun do země původu, tedy do míst, kde má stěžovatelka a) i její rodina kořeny.

[25] Správní orgán se v napadeném rozhodnutí dostatečně a přezkoumatelným způsobem vypořádal s celkovou bezpečnostní situací na Ukrajině, přičemž jak vyplývá též z judikatury zdejších soudů, konflikt na Ukrajině, který je izolovaný ve dvou jihozápadních oblastech země, nedosahuje takové intenzity, že by každý civilista v případě

návratu do země byl vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy (viz např. usnesení NSS ze dne 31. 3. 2015, č. j. 4 Azs 15/2015 – 28, ze dne 30. 4. 2015, č. j. 9 Azs 13/2015 – 69, ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 – 31, ze dne 11. 2. 2016, č. j. 9 Azs 287/2015 – 20, či ze dne 13. 9. 2016, č. j. 7 Azs 105/2016 – 36). Stěžovatelé tudíž museli prokázat dostatečnou míru individualizace (viz rozsudek NSS ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68), což dle žalovaného neprokázali. Jakýkoli budoucí vývoj nelze dopředu bezpečně předvídat, nicméně aktuální situace částečně ukazuje výhled do nejbližší budoucnosti, kdy situace bude neměnná.

[26] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelé byli účastníky řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a jsou zastoupeni advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[27] Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz). O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele*.

[28] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přijatelnou, neboť stěžovatelé namítají taková zásadní pochybení krajského soudu (ve vztahu k nesprávnému a nedostatečnému zjištění skutkového stavu a posouzení možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany), která by mohla mít dopad do jejich hmotně právního postavení, a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti bez dalšího vyloučit.

[29] Žalovaný byl rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 – 87, jímž bylo zrušeno první rozhodnutí žalovaného ve věci žádosti stěžovatelů o mezinárodní ochranu, vázán vysloveným právním závěrem v tomto rozsudku. Byl tedy jednak povinen při posouzení udělení azylu stěžovatelům podle § 12 písm. b) zákona o azylu „*na pozadí dostatečně aktuálních, důvěryhodných, objektivních a zejména přesných*

pokračování

(adresných) informací o zemi původu (...) posoudit, zda v souvislosti s aktivitami těchto ozbrojených skupin (tj. paramilitárních neoznačených ozbrojených skupin, jejichž útokům byli stěžovatelka a její manžel vystaveni) a s tím souvisejícími jevy nebrozí stěžovatelům v Dněpropetrovském regionu, odkud pocházejí, zacházení, které by již dosahovalo intenzity pronásledování ať již svými jednotlivými nejzávažnějšími projevy nebo případně sérií méně intenzivních ústrků, které by ve svém souhrnu a při dlouhodobém účinku mohly představovat pronásledování na kumulativním základě...“. Zároveň byl povinen „zajistit si takové informace o zemi původu (včetně případného vyžádání konkrétních adresných informací od zastupitelského úřadu ČR v Kyjevě), které by umožnily posoudit, zda, resp. jakým způsobem uvedené ozbrojené skupiny operují rovněž v oblastech daným ozbrojeným konfliktem sice přímo nezasazených, nacházejících se však v jeho relativní blízkosti, jako je právě Dněpropetrovská oblast, odkud stěžovatelé pocházejí, a zda, příp. do jaké míry se dopouštějí tyto paramilitární skupiny represí vůči ruskému, resp. ruskojazyčnému obyvatelstvu a jakým případným dalším rizikům je ruské či ruskojazyčné obyvatelstvo v daném regionu vystaveno. Ruské nebo ruskojazyčné obyvatelstvo na Ukrajině je sice ve shromážděných materiálech sporadicky zmiňováno, podrobnější údaje, které by umožnily zhodnotit konkrétně situaci stěžovatelů po jejich návratu do Dněpropetrovského regionu, však dosud chybí“.

[30] Nejvyšší správní soud po prostudování odůvodnění rozhodnutí žalovaného, jakož i doplněného správního spisu, dospěl k závěru, že žalovaný si sice opatřil množství aktuálních informací týkajících se země původu stěžovatelů (informace ohledně bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině, včetně informací týkajících se postavení menšin); ani ty však nelze považovat za informace dostatečně přesné (adresné), na jejichž podkladě by bylo možné zodpovědět otázky vymezené rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 – 87. Žalovaný nejprve poukázal na některé vládní politiky a projekty týkajících se monitoringu zločinů z nenávisti a v zásadě vyloučil, že by občané Ukrajiny ruského původu byli z důvodu příslušnosti k národnostní menšině diskriminováni či napadáni, byť individuální incidenty nevyloučil; následně pak však vypočetl množství incidentů (případy sumárních poprav, násilného mizení osob, svévolného věznění, mučení a špatného zacházení a sexuálního násilí souvisejícího s konfliktem), jichž se členové ozbrojených skupin v uplynulých letech dopouštěli, aniž by se však pokusil blíže zaměřit na to, zda příslušnost k ruské národnosti nehrála roli při volbě obětí těchto incidentů. Ze skutečnosti, že doplněné materiály nezmiňují problematiku útoků či represí neoznačených ozbrojených skupin vůči rusky hovořícímu obyvatelstvu Ukrajiny, žalovaný (zřejmě) dovodil, že rusky hovořící obyvatelé nejsou terčem jednání těchto skupin („jinak by jím shromážděné zprávy o takových zjištěních jistě hovořily“). Takový závěr však za situace, kdy si žalovaný nevyžádal „konkrétní adresné informace od zastupitelského úřadu ČR v Kyjevě“ (jakkoli jej Nejvyšší správní soud k takovému postupu nabádal), nemá dostatečnou oporu ve správním spise. Žalovaný se přitom s ohledem na konkrétně popisované incidenty měl zaměřit též na problematiku a rozsah méně intenzivních represí ze strany těchto skupin, což z odůvodnění jeho rozhodnutí rovněž není patrné.

[31] Nejvyšší správní soud připomíná, že podle § 2 odst. 6 zákona o azylu se původcem pronásledování nebo vážné újmy „rozumí státní orgán, strana nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jehož je cizinec státním občanem nebo v němž měla osoba bez státního občanství poslední trvalé bydliště. Původcem pronásledování nebo vážné újmy se rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo

ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu“. V prvním zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu v této věci bylo žalovanému vytýkáno, že žádným způsobem nezkoumal, zda je působení neoznačených paramilitárních skupin „*orgány veřejné moci potlačováno nebo tolerováno, ani do jaké vzdálenosti od oblastí, v nichž probíhá ozbrojený konflikt, dosahuje jejich vliv“.*

[32] Doplněné, resp. aktualizované materiály o zemi původu stěžovatelů i nadále poukazují na svévolná a tajná věznění, na případy násilného zmizení osob podezřelých z terorismu a separatismu, a to nejen v předchozích letech konfliktu, ale též v pozdějším období, a to aniž by takové incidenty byly řádně prošetřeny (k tomu viz níže). Ani z těchto informací přitom nelze učinit závěr, že popisovaní neoznačení uniformovaní ozbrojenci nejsou žádným způsobem propojeni (a to ať již personálně, materiálně, na základě příslušné právní úpravy apod.) s ozbrojenými složkami Ukrajiny, a že se tedy jedná o potenciální výlučně nestátní původce pronásledování či vážné újmy. Takový případný závěr zpochybňuje např. informace v materiálu OAMP ze dne 14. září 2018, že „*některé politické organizace udržovaly vlastní paramilitární jednotky, např. Pravý sektor, ačkoliv obecně civilní vláda udržovala kontrolu nad bezpečnostními složkami v zemi. Dobrovolnické prapory bojující na východě Ukrajiny, které se podle kritiků z části rekrutovaly z příznivců extrémně pravicových organizací, byly postupně začleněny do ukrajinské armády a jednotek ministerstva vnitra tzv. Národní gardy“.* Rovněž ve Zprávě Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 20. dubna 2018 se poukazuje na porušování lidských práv (únosy), jehož se dopouštěly vedle vládních orgánů též vojenské a polovojenské útvary, „*a to zejména bývalé dobrovolnické prapory, které jsou nyní oficiálně začleněné do bezpečnostních složek“.*

[33] Nejvyšší správní soud rovněž připomíná, že žadatel o mezinárodní ochranu může být odkázán na možné prostředky ochrany vnitrostátní, pokud původce pronásledování lze podřadit pod soukromé osoby (o čemž není Nejvyšší správní soud na základě konfrontace odůvodnění žalovaného se shromážděnými informacemi o zemi původu dosud přesvědčen) a současně, pokud lze důvodně předpokládat, že případná ochrana před nestátními původci pronásledování či vážné újmy bude účinná, a nikoliv pouze dočasná (k tomu srov. v kontextu ukončení mezinárodní ochrany rozsudek velkého senátu Soudní dvora EU ze dne 2. března 2010, *Abdulla*, C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, body 72-73). Tomu bude zpravidla tehdy, pokud poskytovatel ochrany učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup (srov. § 2 odst. 5 zákona o azylu).

[34] Žalovaný, ani krajský soud, který přejal závěry žalovaného, se tedy ani tentokrát řádně nezabývali otázkou, zda tyto paramilitární ozbrojené jednotky lze považovat za státní původce pronásledování. Jak ale k tomu již Nejvyšší správní soud uvedl v prvním zrušujícím rozsudku, i v případě, kdy by se jednalo výlučně o soukromé osoby, je nutno podrobit přezkumu ochotu a schopnost státu zajistit stěžovatelům dostatečnou ochranu. Přestože žalovaný ve svém rozhodnutí jmenuje možnosti, které stěžovatelka a) a její manžel teoreticky mají na obranu proti incidentům takového charakteru, jichž byli účastníky, žalovaný se nijak nevyjádřil k tomu, zda lze tyto prostředky považovat za skutečně účinné, a to nejen v obecném měřítku, ale konkrétně i ve vztahu k etnickým Rusům. V tomto ohledu lze poukázat např. na údaje Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva obsažené ve Zprávě o stavu lidských práv na Ukrajině, 16. srpna až 15.

pokračování

listopadu 2017, že násilné trestné činy spáchané ze strany extrémních pravicových skupin, zůstávaly z velké části nepotrestány (bod 15), že u většiny případů souvisejících s konfliktem (mj. případy porušení lidských práv spáchaných ozbrojenými skupinami) nebylo dosaženo toho, aby byli pachatelé pohnáni k odpovědnosti (body 67, 68), že vyšetřování je neúčinné a že dochází k rušivému zasahování do činnosti soudů (body 70, 71). Tato zjištění se přitom podle uvedené zprávy nevztahují pouze na oblasti aktuálně ovládané separatisty (části Luhanské a Doněcké oblasti).

[35] Nutno opětovně připomenout, jak učinili již stěžovatelé v kasační stížnosti, že ačkoliv z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012 - 23), v případě, že informace o zemi původu ukazují opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpал prostředky vnitrostátní ochrany (viz již výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70). Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného není zřejmé, zda stát umožňuje trestní postih daného aktu pronásledování či vážné újmy, a rovněž to, zda taková ochrana není (s ohledem na postavení stěžovatelů jakožto osoby ruské národnosti, resp. ruský hovořící) pouze formální, resp. jaký přístup k účinným prostředkům nápravy stěžovatelé v zemi původu mají. Nejvyšší správní soud tak musí přisvědčit stěžovatelům, že žalovaný těmto otázkám nevěnoval ve svém rozhodnutí dostatečnou pozornost.

[36] Krajský soud v napadeném rozsudku k této otázce pouze uvedl, že stěžovatelé „pouze opakují, co již jednou uvedli v řízení o udělení azylu, a s čím se dle názoru soudu správní orgán v napadeném rozhodnutí náležitě vypořádal“. Aniž by však krajský soud blíže popsal, jakým způsobem tak žalovaný učinil – jak k tomu byl zavázán v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 – 87, bez dalšího aproboval závěry žalovaného, že stěžovatelé měli tvrzené porušení svých práv nahlásit místním úřadům, resp. odpovědným státním orgánům, resp. že je třeba postupně vyčerpат všechny dostupné vnitrostátní prostředky ochrany, než nastoupí prostředky mezinárodní ochrany. Krajský soud se tedy vůbec nezabýval tím, zda žalovaný postupoval v souladu se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu v předcházejícím zrušujícím rozsudku, přestože se to i s ohledem na obsah žalobních námitek nabízelo. Argument, že v Dněpropetrovské oblasti se k ruštině jako ke svému rodnému jazyku hlásí 20 – 50 % obyvatel a že by se stěžovatelkou a) tvrzená diskriminace takto velké části obyvatel musela promítnout i do zpráv o dodržování lidských práv na Ukrajině, nepostačuje jako zjištění, z něhož by bylo možné bez dalších konkrétních (adresných) informací usuzovat na odpovědi k otázkám, jimiž se měl žalovaný zabývat.

[37] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, neboť žalovaný ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu nerespektoval závazný právní názor vyslovený v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 – 87. Rozhodnutí žalovaného předně neobsahuje úvahy o tom, zda je působení ozbrojených neoznačených skupin, jejichž existenci žalovaný nepopírá (odkazuje-li na výčet zaznamenaných incidentů, jichž se tyto skupiny měly dopustit), potlačováno či tolerováno, případně dokonce podporováno orgány veřejné moci, jakou mají tyto skupiny povahu a zda zasahují i v jiných oblastech než v oblastech, kde nadále probíhá ozbrojený konflikt. I kdyby však bylo možné nakonec přisvědčit závěru, že jednání ozbrojených skupin současná ukrajinská vláda nepodporuje

ani netoleruje a že dosud operující ozbrojené skupiny jsou nestátními původci možného pronásledování či vážné újmy, za zcela nedostatečné a zároveň neodpovídající obsahu správního spisu je nutno hodnotit posouzení otázky, zda by případná snaha stěžovatelů obrátit se na orgány státní moci v zemi původu mohla být účinná. Jakkoli ve svém rozhodnutí žalovaný vyjmenoval prostředky zajišťující ochranu proti trestné činnosti, jakož i proti postupu policistů či jiných veřejných činitelů, již se nezabýval otázkou účinného fungování daných prostředků ochrany v praxi a v případě aktivit ozbrojených skupin. Pro posuzovaný případ tak stále platí to, co Nejvyšší správní soud uvedl v předcházejícím zrušujícím rozsudku, tj. že zjištění týkající se účinnosti a dostupnosti možné ochrany se jeví zvláště nezbytnými a podstatnými v situaci, kdy stěžovatelé již ve správním řízení naznačovali nepřítomnost policie v dané oblasti, resp. její neochotu zakročit proti zmiňovaným ozbrojencům, zvláště za situace, kdy lze nikoliv nevýznamné pochybnosti o efektivitě vynucování práva dovodit také ze shromážděných aktuálních informací o zemi původu stěžovatelů. V uvedeném rozsahu je tedy kasační stížnost důvodná.

[38] Co se týká námitky stěžovatelů, že krajský soud hodnotil důkazy předložené v řízení o žalobě, aniž by je provedl, z obsahu žaloby vyplývá, že stěžovatelé měl v úmyslu předloženými cizojazyčnými články doložit potíže ruskojazyčné menšiny v zemi. Stěžovatelům nelze přisvědčit, že v této části je napadený rozsudek nepřezkoumatelný. Z odůvodnění krajského soudu je totiž zřejmé, že stěžejním důvodem, pro který nepřihlédl k předloženým článkům, byla skutečnost, že stěžovatelé je i přes výzvu a poučení ve stanovené lhůtě neopatrili překladem z ruštiny a angličtiny. Krajský soud pak k tomu „pro úplnost“ dodal, že *„navrhované články se žádným způsobem netýkaly konkrétně osoby žalobce, ale věnovaly se toliko obecně popisu dočasné situace na východní Ukrajině“*. Jakkoli obsah tohoto sdělení může navozovat dojem, že soud předložené důkazy hodnotil, jednalo se spíše toliko o tzv. předběžné posouzení důkazů, k jejichž neprovedení krajský soud přistoupil z jiného důvodu, proti němuž stěžovatelé ani nebrojili. Nejvyšší správní soud tak nepřisvědčil námitce stěžovatelů, že nebylo jednoznačně určeno, z jakých důkazů krajský soud vycházel, neboť z napadeného rozsudku i přes jistou nepřehlednost vyplývá, že krajský soud vycházel pouze ze správního spisu. Pokud žalovaný ve vyjádření k žalobě poukázal na vyhlášku č. 68/2019 Sb., tato vyhláška nebyla navrhována jako důkaz v řízení o žalobě (ostatně platí, že právními předpisy se zásadně nedokazuje), přičemž z odůvodnění napadeného rozsudku není zřejmé, že by k ní krajský soud jakkoli přihlížel.

[39] Co se týká námitky hrozby plynoucí z budoucího vývoje v zemi původu stěžovatelů, tu krajský soud vypořádal v rozsahu námitky žalobní (stěžovatelé poukazovali na vyhlášení válečného stavu po incidentu v Azovském moři; ten byl však již ukončen). Obecnou bezpečnostní situaci na Ukrajině se Nejvyšší správní soud v rámci své rozhodovací činnosti zabýval (z poslední doby např. v rozhodnutí ze dne 7. 5. 2019, č. j. 4 Azs 55/2019 – 41, ze dne 20. 2. 2020, č. j. 10 Azs 125/2019 – 43, či ze dne 19. 1. 2021, č. j. 6 Azs 286/2020 – 43) a dospěl k závěru, že konflikt na východě Ukrajiny je relativně izolován a že tudíž nelze tvrdit, že by byl každý civilista pouze z důvodu své přítomnosti na území Ukrajiny, zvláště na územích mimo konfliktní oblasti, vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy přímo vyplývajícímu z tohoto konfliktu. Zároveň je však nutno uvést, jak vyplývá z výše uvedeného, že žalovaný se dosud dostatečně nezabýval účinnou ochranou stěžovatelů možnému způsobení vážné újmy ze strany ozbrojených skupin, což je v posuzované věci nutnou podmínkou posouzení žádosti stěžovatelů z hlediska § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu, tj. z hlediska možných důvodů udělení doplňkové ochrany.

pokračování

[40] K námitce, že krajský soud nedostatečně posoudil soulad rozhodnutí žalovaného s požadavky Úmluvy o právech dítěte, konkrétně s tím, jaké dopady bude mít na děti stěžovatelky a) návrat do země původu, lze stěžovatelům přisvědčit, že odůvodnění napadeného rozsudku je v tomto ohledu stručné a odkazující na nikoli zcela relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu. Nelze však již dospět k závěru, že by samotné zamítnutí žádosti stěžovatelů o mezinárodní ochranu, za situace, kdy žádosti ostatních členů rodiny byly rovněž zamítnuty, mohlo představovat porušení práv dle Úmluvy o právech dítěte. Ze samotného návratu celé rodiny stěžovatelů do země původu v případě neúspěchu žádosti o mezinárodní ochranu pak rovněž nelze na porušení práv vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte usuzovat. Skutečnost, že v České republice žadatelé o mezinárodní ochranu nacházejí lepší podmínky pro život svůj a svých dětí, ještě nemůže odůvodňovat kladné vyřízení žádosti. Vzhledem k tomu, že výsledek řízení o žádosti stěžovatelů zatím nelze s ohledem na zjištěná pochybení v rozhodnutí žalovaného předvídat, považuje Nejvyšší správní soud i s ohledem na obecnou argumentaci stěžovatelů za dostačující zůstat v tomto ohledu na uvedených obecných závěrech.

[41] Byť Nejvyšší správní soud nepřisvědčil všem stížním námitkám, kasační stížnost shledal důvodnou. Jakkoli z odůvodnění rozhodnutí žalovaného lze usuzovat na závěr, že původci pronásledování/vážné újmy, na které stěžovatelé poukazovali, tj. ozbrojené neoznačené skupiny, žalovaný považoval toliko za soukromé osoby, Nejvyšší správní soud není (na základě informací shromážděných v aktualizovaných zprávách o zemi původu stěžovatelů, které žalovaný toliko částečně a do určité míry selektivně promítl do odůvodnění svého rozhodnutí) dosud přesvědčen o tom, že takový závěr má v těchto informacích podporu, zvláště pokud se žalovaný nepokusil získat přesné (adresné) informace pojednávající o sporných otázkách, které měly být v návaznosti na první zrušující rozsudek v této věci zodpovězeny. Žalovaný je tedy povinen v dalším řízení takové informace shromáždit a dostatečně odůvodnit přijatý závěr, přičemž zůstane-li stejný (tj. že se ozbrojené skupiny lze považovat pouze za soukromé osoby), je žalovaný povinen zabývat se otázkou účinné státní ochrany stěžovatelů před pronásledováním či vážnou újmou ze strany jejich nestátních původců, což dosud neučinil.

[42] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek krajského soudu zrušil. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. Vzhledem k tomu, že v dané věci by krajský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, než zrušit napadené rozhodnutí žalovaného, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku.

[43] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatelé měli ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. jim tedy přísluší vůči žalovanému právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení. Stěžovatelé byli v řízení před krajským soudem i v řízení o kasační stížnosti zastoupeni advokátem, náleží jim tedy náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením; pro určení její výše se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř.

s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“). Náklady stěžovatelů spočívají v částce odpovídající odměně advokátovi za zastupování za dva společné úkony právní služby, tj. převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby, a to za každou takto zastoupenou osobu ve výši mimosmluvní odměny snížené o 20 %, tj. ve výši 2 x 3 x 2480 Kč [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a d) a § 12 odst. 4 advokátního tarifu], a dále paušální náhradě hotových výdajů advokáta ve výši 2 x 300 Kč za dva společné úkony právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy náklady vynaložené stěžovateli na jejich právní zastoupení v řízení o žalobě činí částku ve výši 15 480 Kč.

[44] V řízení o kasační stížnosti mají stěžovatelé právo na náhradu nákladů právního zastoupení za jeden společný úkon ve věci (sepis kasační stížnosti) a to za každou takto zastoupenou osobu ve výši mimosmluvní odměny snížené o 20 %, tj. ve výši 1 x 3 x 2480 Kč [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a § 12 odst. 4 advokátního tarifu], a dále paušální náhradu hotových výdajů advokáta ve výši 1 x 300 Kč za jeden společný úkony právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy náklady vynaložené stěžovateli na jejich právní zastoupení v řízení o kasační stížnosti činí částku ve výši 7740 Kč. Žalovaný je tak povinen zaplatit stěžovatelům celkem za obě řízení 23 220 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupce stěžovatelů.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 8. února 2021

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu